

Sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị ở Việt Nam hiện nay

PGS, TS NGUYỄN THỊ NGỌC HOA

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: ngochoaajc1976@gmail.com

Nhận ngày 15 tháng 6 năm 2022; chấp nhận đăng tháng 8 năm 2022.

Tóm tắt: Đại hội XIII của Đảng đề ra chủ trương “Đổi mới nội dung, phương thức tuyên truyền, vận động, sử dụng có hiệu quả các phương tiện thông tin đại chúng, mạng xã hội theo hướng thiết thực, tăng cường đồng thuận, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa”⁽¹⁾. Với mong muốn đưa Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng vào cuộc sống, bài viết tập trung làm rõ một số khái niệm liên quan; bối cảnh, yêu cầu, giải pháp và một số kiến nghị tăng cường sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị ở nước ta thời gian tới.

Từ khóa: mạng xã hội; tuyên truyền chính trị; Đại hội XIII của Đảng.

Abstract: The 13th Party Congress proposed "Innovating the contents and methods of communication and mobilization; effectively using mass media and social networks in a practical direction; strengthening national consensus and people's trust in the Party, State and the socialist regime"(1). With the desire to bring the Resolution of the 13th Party Congress into daily life, the article focuses on clarifying a number of related concepts, context, requirements, solutions and some recommendations to enhance the use of social networks in Vietnam's political communication in the upcoming time.

Keywords: social media; political communication; 13th Party Congress

1. Khái niệm mạng xã hội, tuyên truyền chính trị và một số tác động của mạng xã hội đến tuyên truyền chính trị

Mạng xã hội (social network) là hệ thống thông tin cung cấp cho cộng đồng người sử dụng mạng các dịch vụ lưu trữ, cung cấp, sử dụng, tìm kiếm, chia sẻ và trao đổi thông tin với nhau, bao gồm dịch vụ tạo trang thông tin điện tử cá nhân, diễn đàn (forum), trò chuyện (chat) trực tuyến, chia sẻ âm thanh, hình ảnh và các hình thức dịch vụ tương tự khác⁽²⁾.

Công tác tư tưởng được hợp thành từ ba bộ phận là công tác lý luận, tuyên truyền và cổ động. Tuyên truyền được hiểu là phổ biến, giải thích một tư tưởng, một học thuyết, một quan điểm nào đó nhằm hình thành, củng cố ở đối tượng tuyên truyền một thế giới quan, nhân sinh quan, một lý tưởng, một lối sống... thông qua đó mà ảnh hưởng tới thái độ và tính tích cực hành động của con người trong thực tiễn xã hội. Tuyên truyền theo Chủ tịch Hồ Chí Minh là: “Đem một việc gì nói cho dân hiểu, dân

nhớ, dân theo, dân làm. Nếu không đạt được mục đích đó là tuyên truyền thất bại”⁽³⁾.

Tuyên truyền chính trị là quá trình liên tục cung cấp, trao đổi thông tin về chính sách của Nhà nước để thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng nhằm tăng cường hiểu biết lẫn nhau giữa các chủ thể trong xã hội, góp phần thay đổi nhận thức, tiến tới điều chỉnh hành vi và thái độ phù hợp với nhu cầu phát triển của cá nhân, của nhóm, của cộng đồng và của toàn xã hội⁽⁴⁾. Tuyên truyền chính trị là hoạt động truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và những tinh hoa văn hóa của dân tộc... làm cho chúng trở thành nhân tố giữ vai trò thống trị trong đời sống tinh thần của xã hội; trên cơ sở đó cổ vũ, động viên tính tích cực, tự giác, sáng tạo của đội ngũ cán bộ, đảng viên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa.

Gần đây, cùng với sự phát triển của xã hội, công

nghe thông tin, sự phát triển rộng khắp của mạng xã hội đã ảnh hưởng rất lớn đến đời sống sinh hoạt của con người, nhất là ảnh hưởng đến hiệu quả tuyên truyền chính trị. Nhờ ưu thế nổi trội là tính kết nối nhanh, chia sẻ rộng, chỉ cần một chiếc điện thoại thông minh hay một máy tính kết nối mạng Internet, mỗi người chúng ta có thể truy cập và tham gia vào rất nhiều trang mạng như: Facebook, Zalo, Tiktok, Youtube, Twitter,... trong đó, phổ biến nhất là Facebook. Mặc dù mục đích, cách thức, mức độ tham gia các trang mạng xã hội của mỗi người khác nhau nhưng đều có điểm chung đó là xem mạng xã hội như một phần không thể thiếu trong đời sống tinh thần của con người.

Nếu khai thác, sử dụng hợp lý, mạng xã hội đem lại rất nhiều tiện ích cho người sử dụng trong học tập, công tác, sinh hoạt và đời sống xã hội, nhờ tốc độ thông tin nhanh, nội dung phong phú, đa dạng... Ngược lại, nó sẽ gây ra nhiều hệ lụy không tốt. Bên cạnh dòng thông tin tốt, vẫn tồn tại nhiều thông tin xấu, thiếu tính định hướng thông tin, tư tưởng, thiếu kiểm chứng, khó ràng buộc trách nhiệm.

Hiện nay, đáng lo ngại nhất là nhiều thông tin trên mạng xã hội hàm chứa nội dung xấu độc, dụ dỗ, lôi kéo người dùng tham gia như: phim ảnh khiêu dâm, lối sống trụy lạc, kích động bạo lực, khiêu khích chiến tranh, chia rẽ đoàn kết dân tộc, tôn giáo... Với đặc tính hấp dẫn, lôi cuốn của các trang mạng xã hội rất dễ làm cho người tham gia bị sa đà vào “biển thông tin” hỗn loạn đó lúc nào mà không hay biết, làm cho họ sao nhãng việc học hành, giảm năng suất lao động, tinh thần uể oải, sa sút, đắm chìm vào thế giới ảo trong đời sống thực. Đây chính là tác nhân làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe, tâm sinh lý và việc hình thành, phát triển nhân cách, lối sống tốt đẹp của con người, nhất là ảnh hưởng đến hiệu quả tuyên truyền chính trị⁽⁵⁾.

2. Vai trò của mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị ở nước ta hiện nay

Sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị là sử dụng hệ thống thông tin cung cấp cho cộng đồng người sử dụng mạng các dịch vụ lưu trữ, cung cấp, sử dụng, tìm kiếm, chia sẻ và trao đổi thông tin với nhau, bao gồm dịch vụ tạo trang thông tin điện

tử cá nhân, diễn đàn (forum), trò chuyện (chat) trực tuyến, chia sẻ âm thanh, hình ảnh và các hình thức dịch vụ tương tự khác để thực hiện quá trình liên tục trao đổi thông tin về chính sách của Nhà nước để thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng trong một thời gian nhất định, trên những lĩnh vực cụ thể, nhằm tăng cường hiểu biết lẫn nhau giữa các chủ thể trong xã hội, góp phần thay đổi nhận thức, tiến tới điều chỉnh thái độ và hành vi phù hợp với nhu cầu phát triển của cá nhân, của nhóm, của cộng đồng và của toàn xã hội.

Vai trò quan trọng của mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị thể hiện tập trung ở các khía cạnh sau:

Một là, mạng xã hội góp phần phổ biến, truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, các quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, những vấn đề mới đặt ra trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước, qua đó nâng cao nhận thức chính trị của cán bộ, đảng viên và quần chúng, có tác dụng động viên mọi người thực hiện tốt các nhiệm vụ chính trị trong mỗi thời kỳ.

Hai là, mạng xã hội góp phần định hướng tư tưởng, suy nghĩ và hành động của toàn xã hội; góp phần quan trọng để xây dựng nền văn hóa mới, con người mới xã hội chủ nghĩa; tăng cường mối quan hệ khăng khít giữa Đảng với nhân dân, xây dựng khối đoàn kết thống nhất trong Đảng, tăng cường sự đồng thuận trong xã hội.

Ba là, mạng xã hội góp phần đấu tranh bảo vệ chân lý, chống lại âm mưu, luận điệu, thủ đoạn của các thế lực thù địch; phê phán các quan điểm sai trái, lệch lạc nảy sinh trong cán bộ, đảng viên và quần chúng trong quá trình thực hiện chủ trương, đường lối đổi mới của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Tuyên truyền bằng công cụ mạng xã hội còn phát huy vai trò làm chủ, tích cực, sáng tạo của quần chúng, trước hết là ở cơ sở trên các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, an ninh, quốc phòng, đối ngoại.

Bốn là, sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị đóng vai trò rất quan trọng trong các hoạt động chính trị và thúc đẩy quá trình dân chủ hóa thông tin. Khả năng phản biện xã hội của báo chí, vai trò diễn đàn công dân của báo chí trong việc tạo

ra một không gian thảo luận công cộng, ảnh hưởng của báo chí và các phương tiện sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị mới nhận thức chính trị của người dân Việt Nam,... sẽ là những vấn đề nhận được sự quan tâm của giới nghiên cứu sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị trên thế giới và Việt Nam. Việt Nam là một quốc gia đang phát triển. Chúng ta có rất nhiều vấn đề cần đương đầu như xóa đói giảm nghèo, nâng cao trình độ dân trí, bảo vệ môi trường, chống tham nhũng,... Ở các quốc gia như Việt Nam, sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị được xem là quá trình sử dụng một phương tiện hữu hiệu để đạt được các mục tiêu lớn liên quan đến phát triển kinh tế và ổn định xã hội.

Năm là, sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị là kênh giúp Nhà nước có khả năng xây dựng hình ảnh của mình để không bị “hòa tan” trong quá trình toàn cầu hóa. Xây dựng hình ảnh quốc gia là một trong các khía cạnh nghiên cứu khá thú vị hiện nay của truyền thông. Từ việc tìm hiểu các lý thuyết về việc xác lập một quốc gia (nation-states) đến việc xây dựng các chiến lược sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị và triển khai trên thực tế đều rất hữu ích không chỉ cho riêng giới nghiên cứu mà còn cho chính các quốc gia. Sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị có tác động lớn đến các nhóm đối tượng lớn như: Đối với chính quyền nhà nước, sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị giúp các cơ quan nhà nước đưa thông tin đến người dân về các chính sách kinh tế, văn hóa, xã hội, luật pháp đến với dân chúng, thuyết phục công chúng thay đổi về nhận thức và hành xử theo quy định pháp luật. Ngoài ra chính phủ cũng nhờ sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị để thăm dò lấy ý kiến của dư luận trước khi ban hành các văn bản pháp lý. Nhờ sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị mà nhà nước điều chỉnh các chính sách quản lý của mình và tạo ra sự đồng thuận cao trong dân chúng. Sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị làm cho chính phủ, những người thừa hành pháp luật được trong sạch và minh bạch hơn, thông qua thông tin phản biện của các đối tượng công chúng

trong xã hội. Sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị giúp cho người dân cập nhật thông tin kinh tế, văn hóa, xã hội, pháp luật trong và ngoài nước. Người dân có kênh giải trí và học tập về các lối sống đẹp. Sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị ủng hộ cái đẹp và bài trừ cái xấu. Mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị còn là kênh hữu hiệu để người dân phản hồi, dám nói để bảo vệ các quyền và lợi ích chính đáng của mình.

Sáu là, trong điều kiện bùng nổ thông tin và mạng xã hội, sự phá hoại nền tảng tư tưởng của Đảng và các quan điểm sai trái, thù địch của các thế lực thù địch, phản động, cơ hội chính trị, thì tuyên truyền giáo dục chính trị, tư tưởng, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước cho cán bộ, đảng viên càng trở nên quan trọng để định hướng thông tin, làm cho đội ngũ cán bộ, đảng viên tiếp nhận các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước một cách đầy đủ, đúng đắn.

3. Bối cảnh và yêu cầu sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị ở nước ta thời gian tới

Trong bối cảnh mới, xét trên bình diện quốc tế, xu thế hòa bình, hợp tác và phát triển tiếp tục là xu thế chủ đạo trong thời gian tới. Tuy nhiên, tình hình chính trị và an ninh trên thế giới và ở một số khu vực tiếp tục diễn biến phức tạp và khó lường. Từ nay đến năm 2030, cục diện đa cực định hình rõ nét hơn do thay đổi nhanh chóng trong tương quan sức mạnh giữa các quốc gia. Mỹ vẫn duy trì vị trí siêu cường. Trung Quốc tiếp tục phát triển và có tiếng nói ngày càng quan trọng trong nhiều vấn đề khu vực và thế giới. Ấn Độ và một số quốc gia ở các khu vực khác tiếp tục vươn lên trở thành những nền kinh tế có quy mô khá lớn, gia tăng ảnh hưởng tại khu vực và trong tương quan với các nước lớn khác. Quá trình tiến tới trật tự đa cực có thể tiềm ẩn những căng thẳng, thậm chí xung đột, kể cả giữa các nước lớn.

Sự phát triển của khoa học - công nghệ tiếp tục tái định hình nền kinh tế toàn cầu. Khoa học - công nghệ phát triển nhanh, vượt bậc trong một số lĩnh vực, điển hình là công nghệ thông tin; công nghệ

chế tạo và tự động mới như công nghệ đắp dần (công nghệ in ba chiều-3D); phát triển năng lượng mặt trời; SMAC (mạng xã hội, di động, phân tích dữ liệu, và điện toán đám mây); công nghệ sinh học; công nghệ sắp xếp gien; thương mại điện tử; sự phát triển các hệ thống sản xuất tiên tiến. Thay đổi về công nghệ góp phần làm tăng hiệu suất nhưng cũng là thách thức đối với vai trò của báo chí nói chung và mạng xã hội hiện nay.

Quan hệ quốc tế ngày càng dân chủ hóa hơn do tương quan sức mạnh tổng hợp giữa các nước thay đổi; các cơ chế đa phương, các tổ chức quốc tế, luật pháp quốc tế, truyền thông, báo chí, mạng xã hội và nhận thức của người dân toàn thế giới có vai trò ngày càng tăng. Các nước vừa và nhỏ có cơ hội tham gia tích cực hơn vào các vấn đề quốc tế, đặc biệt trong khuôn khổ Liên Hợp Quốc và các tổ chức khu vực, có tiếng nói ngày càng quan trọng hơn trong cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn.

Thế giới từ nay đến 2030 tiếp tục phải đối phó với nhiều vấn đề toàn cầu như biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường, an ninh năng lượng, lương thực, nguồn nước, an ninh mạng, dịch bệnh, tội phạm xuyên quốc gia, khủng bố, vấn đề người di cư. Bên cạnh đó, dân số thế giới tăng và cơ cấu dân số thay đổi theo hướng già hóa, quá trình đô thị hóa diễn ra nhanh, mạnh, đặc biệt ở các nước đang phát triển, tiếp tục đặt ra những thách thức về tạo công ăn việc làm, đảm bảo phúc lợi, phát triển hệ thống an sinh xã hội, tiếp cận chăm sóc y tế, giáo dục, di cư bên trong và ngoài các quốc gia. Tầng lớp trung lưu gia tăng ở một số nền kinh tế đang lên sẽ đòi hỏi tiếng nói lớn hơn, buộc các chính phủ phải đáp ứng tốt hơn những đòi hỏi mới của họ⁽⁶⁾.

Đặc biệt là thời gian gần đây, tình hình phá hoại nền tảng tư tưởng của Đảng ta xảy ra nhiều, phức tạp hơn về đối tượng, độc hại hơn về nội dung, đa dạng hơn về phương thức và tinh vi hơn về thủ đoạn nhằm đạt mục tiêu của các thế lực thù địch, phản động là xóa bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, “phi chính trị hóa”, vô hiệu hóa quân đội, tiến tới xóa bỏ chế độ nhà nước Xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Các thế lực thù địch tấn công, phủ định, xuyên tạc học thuyết Mác - Lênin,

đưa ra các luận điệu “đấu tranh giai cấp”, “tập trung dân chủ” là cớ vũ cho bạo lực, chiến tranh, độc quyền, độc đoán, thủ tiêu dân chủ; phủ định tư tưởng Hồ Chí Minh, cho rằng Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ là người dân tộc chủ nghĩa, lấy chủ nghĩa Mác - Lênin làm phương tiện và đưa chủ nghĩa Mác - Lênin vào Việt Nam là một sai lầm lịch sử; phủ nhận vai trò lãnh đạo và thành tựu của Đảng Cộng sản Việt Nam; ngoài ra các thế lực thù địch còn tập trung bôi xấu lãnh đạo Đảng, Nhà nước với nhiều hình thức tinh vi, thủ đoạn; chống phá quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước trên tất cả các lĩnh vực.

4. Giải pháp tăng cường sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị ở nước ta trong thời gian tới

Một là, bảo đảm kết cấu hạ tầng công nghệ, thông tin, sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị cho các cơ quan sử dụng mạng xã hội, báo chí và cơ sở sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị theo kịp xu thế phát triển của Kỷ nguyên 4.0, đồng thời phù hợp với trình độ tiếp cận và sử dụng các thiết bị thông minh của công chúng.

Hai là, đào tạo và đào tạo lại nguồn nhân lực sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị đáp ứng yêu cầu của Kỷ nguyên 4.0, bao gồm đồng bộ hóa đội ngũ nhà báo Kỷ nguyên 4.0 và nhà quản lý sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị, báo chí đủ bản lĩnh, nhân cách và năng lực tương ứng.

Ba là, xây dựng và hoàn thiện khung pháp lý về sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị đáp ứng yêu cầu của Kỷ nguyên 4.0. Thông tin trên mạng xã hội cần được kiểm soát chặt chẽ để phát huy tối đa hiệu quả tích cực. Cần nghiên cứu và tìm kiếm các giải pháp khoa học nhằm tư vấn chính sách quản lý sử dụng mạng xã hội, báo chí trong môi trường sử dụng mạng xã hội tuyên truyền chính trị để một cách kịp thời và hiệu quả.

Bốn là, sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị dựa trên quy luật kinh tế, thực trạng quan hệ cung - cầu, nhất là đặc thù công chúng sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị của quốc gia và địa phương để nghiên cứu, phân tích, dự đoán, sử dụng hệ thống mạng của các thành phần

thông minh. Để phân tích dữ liệu người dùng, tự động tạo và “nhảy ra” các pop-up quảng cáo phù hợp, có thể thúc đẩy sử dụng trí tuệ nhân tạo và phần mềm cảm biến, nhận diện,... Việc này giúp tối ưu hóa phân tích cạnh tranh, xây dựng chiến lược sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị; tiếp thị tích hợp, quảng cáo sản phẩm sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị; “ cá nhân hóa” sản phẩm sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị,...

Năm là, nghiên cứu và tìm kiếm giải pháp đảm bảo an ninh, an toàn trong sử dụng mạng xã hội để tuyên truyền chính trị hiệu quả, đặc biệt là vấn đề phòng, chống tội phạm công nghệ cao và an ninh mạng. Có thể nói, đây là một trong những yêu cầu cơ bản và cấp thiết ở các quốc gia trên thế giới hiện nay trong bối cảnh mới của “Kỷ nguyên 4.0”.

Sáu là, các chủ thể gồm cơ quan, tổ chức sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị, cơ quan quản lý nhà nước và Ban Tuyên giáo các cấp cần nhận thức đúng về Kỷ nguyên 4.0 và tính tất yếu của sự đổi mới. Từ đó có chiến lược nghiên cứu, thay đổi chính sách quản lý sử dụng mạng xã hội, báo chí trước thách thức của sự phát triển mạng xã hội và sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị - xã hội; sự ra đời của nền báo chí đa nền tảng, báo chí dữ liệu và báo chí sáng tạo đòi hỏi có chủ trương đổi mới ngay, không thể chờ đợi hay chậm trễ⁽⁷⁾.

Bảy là, sử dụng mạng xã hội trong tuyên truyền chính trị trong Kỷ nguyên 4.0 phải gắn với đấu tranh tư tưởng, lý luận; nâng cao chất lượng định hướng và hiệu quả quản lý mạng xã hội, củng cố thái độ kiên quyết, nâng tầm trình độ đấu tranh, phê phán của mỗi chủ thể, mỗi con người. Xây dựng nền văn hóa Việt Nam phải lõi cuốn, tập hợp con người Việt Nam ở trong và ngoài nước cùng tham gia, nhằm mục đích chung là phát triển đất nước, giữ vững bản sắc văn hóa dân tộc. Có chương trình giáo dục cơ bản nâng tầm trí tuệ, tư duy cho mỗi thế hệ để thực hiện chiến lược lâu dài, tạo nguồn nhân lực có chất lượng cao làm chủ Kỷ nguyên 4.0 và đấu tranh, phê phán những quan điểm sai trái trong chính trị, văn hóa⁽⁸⁾.

Tám là, thực hiện tốt Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27.9.2019 của Bộ Chính trị về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư, đó là: Đổi mới tư duy, thống nhất nhận thức, tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước, phát huy sự tham gia của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội. Hoàn thiện thể chế tạo thuận lợi cho chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và quá trình chuyển đổi số quốc gia. Phát triển cơ sở hạ tầng thiết yếu, triển khai băng thông rộng chất lượng cao trên phạm vi toàn quốc. Phát triển và nâng cao năng lực đổi mới sáng tạo quốc gia; phát triển nguồn nhân lực; phát triển các ngành và công nghệ ưu tiên. Chủ động hội nhập quốc tế và thúc đẩy chuyển đổi số trong các cơ quan Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội./.

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*.

(2) Bộ Thông tin và Truyền thông (2018), *Văn bản hợp nhất Nghị định số 72/2013/NĐ-CP ngày 15 tháng 7 năm 2013 của Chính phủ quản lý, cung cấp, sử dụng dịch vụ Internet và thông tin trên mạng, được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 27/2018/NĐ-CP ngày 01 tháng 3 năm 2018 của Chính phủ, số 02/VBHN-BTTTT ngày 10 tháng 5 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông*.

(3) Hồ Chí Minh (2002), *Toàn tập*, T.2, Nxb. Chính trị Quốc gia, H., tr.201.

(4) Xem thêm: Nguyễn Đình Thành (2014), *Ứng dụng truyền thông trong vận động chính sách*, Bài trên trang của Thành: <http://nguyendinhthanh>.

(5) Nguyễn Văn Chuộng (2016), *Ảnh hưởng của Internet và các trang mạng xã hội đến lối sống của thanh niên hiện nay*, <https://hatinh.dcs.vn/thong-tin-tu-tuong-so-45-thang-112016/news/anh-huong-cua-internet-va-cac-trang-mang-xa-hoi-den-loi-song-cua-thanh-nien-hien.html>, cập nhật ngày 01.11.2016.

(6) Thủ tướng Chính phủ (2016), *Quyết định số 40/QĐ-TTg ngày 07 tháng 01 năm 2016 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược tổng thể hội nhập quốc tế đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*.

(7) Đỗ Thị Thu Hằng, Trần Quang Diệu (2017), *Cách mạng công nghệ 4.0: Báo chí cần làm gì để không bị tụt hậu?* <http://www.tapchicongsan.org.vn>.

(8) Nguyễn Văn Thanh (2018), *Xây dựng nền văn hóa Việt Nam trước tác động của kỷ nguyên công nghiệp 4.0*, <http://tapchikhxh.vass.gov.vn>.